Funkce

Úvod

Alexander Slávik

Gymnázium Voděradská

4. 10. 2022

Definice

Definice

Matematika pro gymnázia – Funkce (Doc. RNDr. Oldřich Odvárko, DrSc.):

Definice

Matematika pro gymnázia – Funkce (Doc. RNDr. Oldřich Odvárko, DrSc.):

Funkce na množině A ⊂ R je předpis, který každému číslu z množiny A přiřazuje právě jedno reálné číslo. Množina A se nazývá **definiční obor** funkce.

Definice

Matematika pro gymnázia – Funkce (Doc. RNDr. Oldřich Odvárko, DrSc.):

Funkce na množině A ⊂ R je předpis, který každému číslu z množiny A přiřazuje právě jedno reálné číslo. Množina A se nazývá **definiční obor** funkce.

„Lepší" definice bude v semináři z diferenciálního a integrálního počtu.

Jiná představa

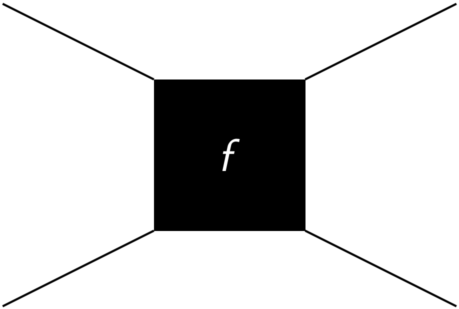

Jiná představa

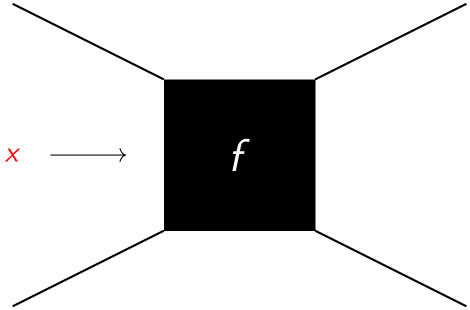

Jiná představa

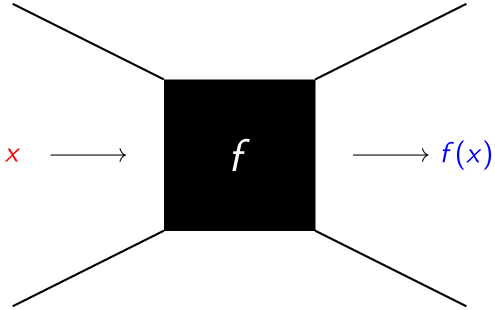

Identická funkce

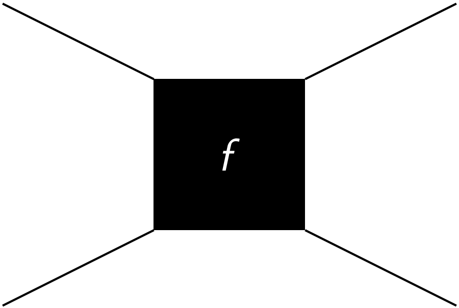

Identická funkce

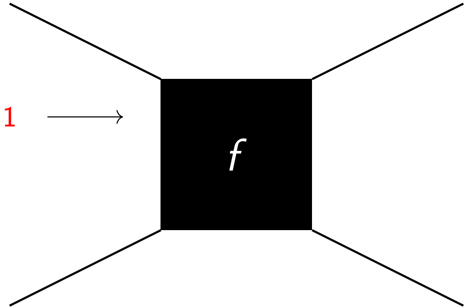

Identická funkce

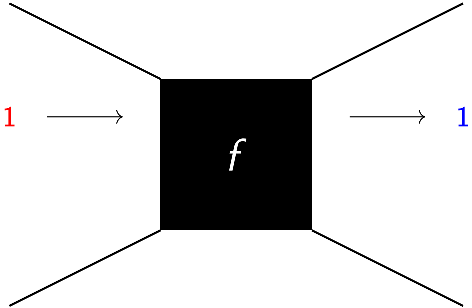

Identická funkce

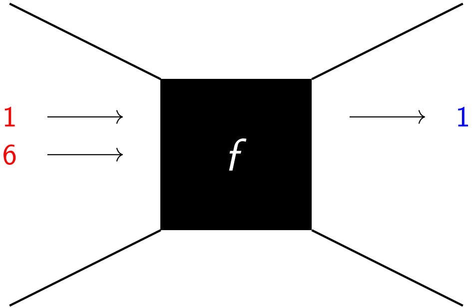

Identická funkce

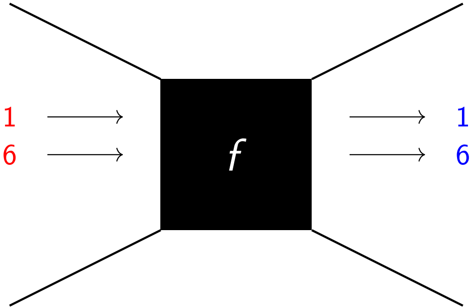

Identická funkce

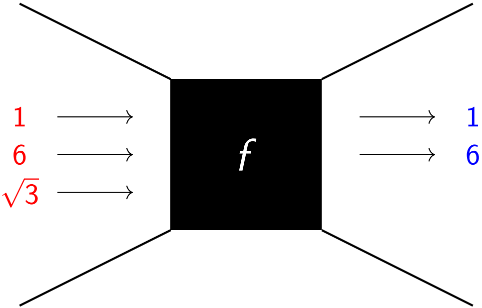

Identická funkce

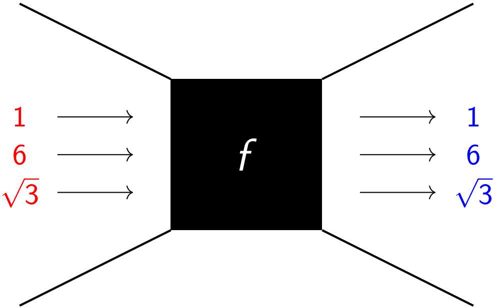

Identická funkce

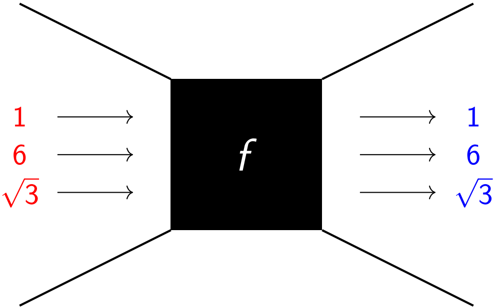

„Dostaň x, vrať x."

Kvadratická funkce „x^2“

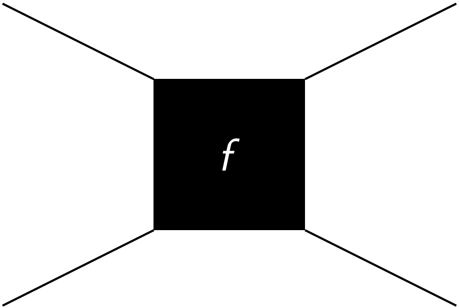

Kvadratická funkce „x^2“

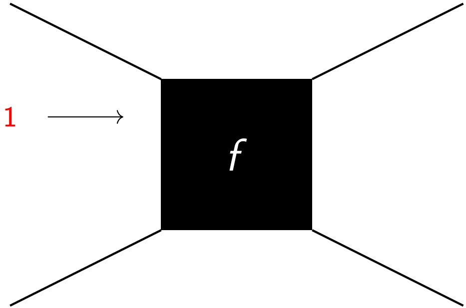

Kvadratická funkce „x^2“

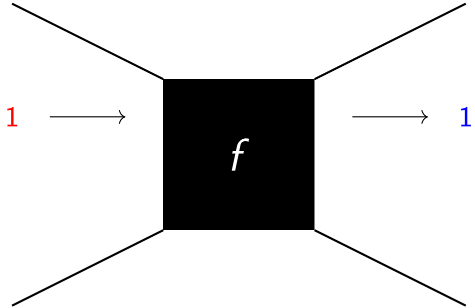

Kvadratická funkce „x^2“

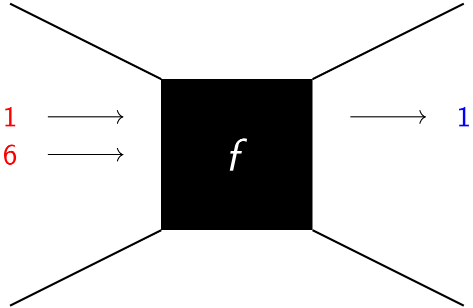

Kvadratická funkce „x^2“

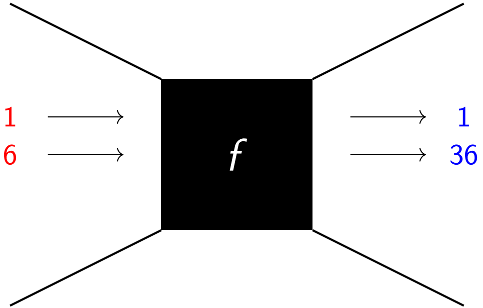

Kvadratická funkce „x^2“

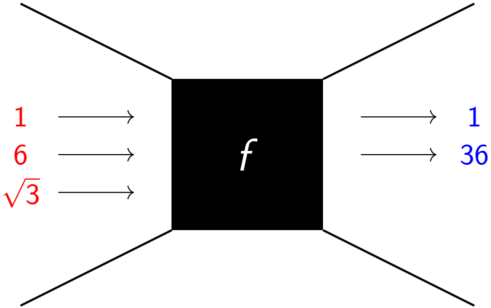

Kvadratická funkce „x^2“

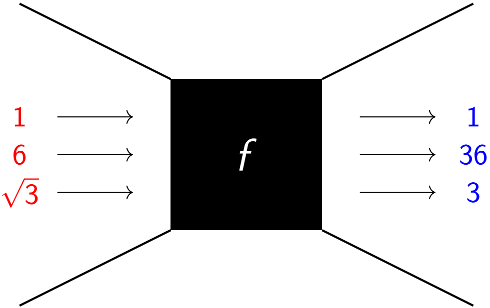

Kvadratická funkce „x^2“

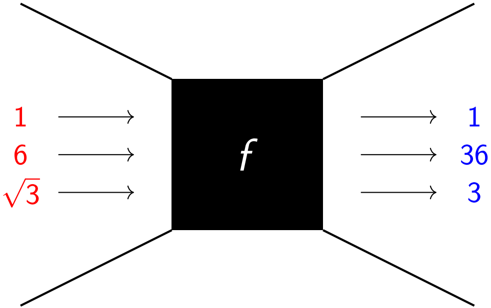

„Dostaň x, vrať druhou mocninu x.“

Ještě jiný příklad

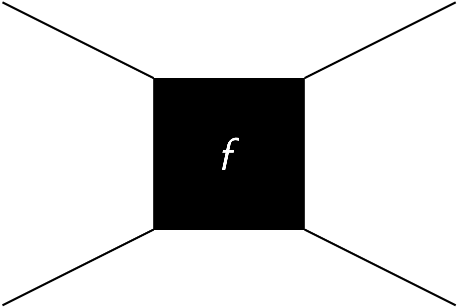

Ještě jiný příklad

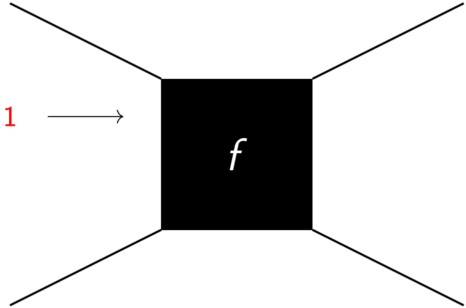

Ještě jiný příklad

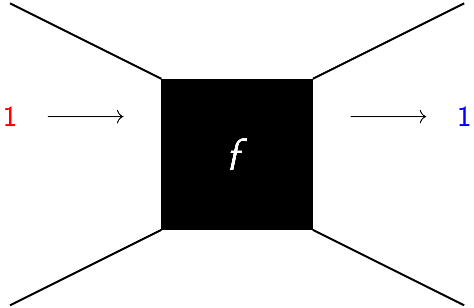

Ještě jiný příklad

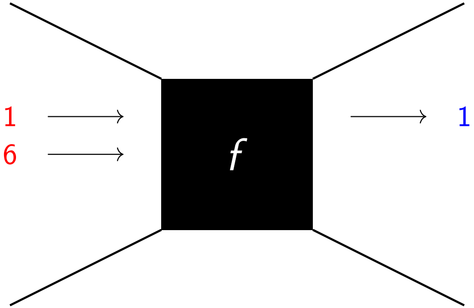

Ještě jiný příklad

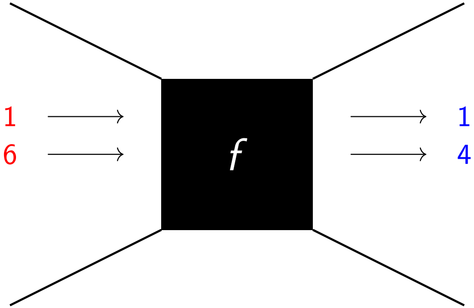

Ještě jiný příklad

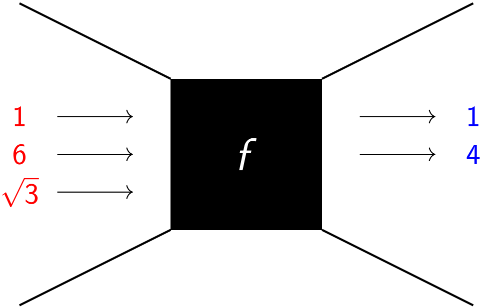

Ještě jiný příklad

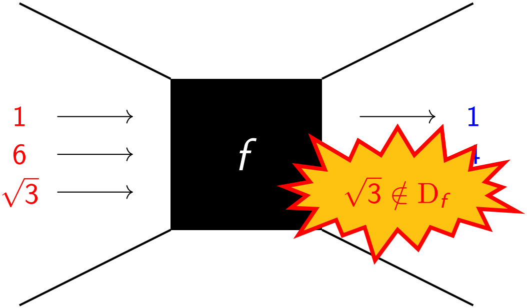

Ještě jiný příklad

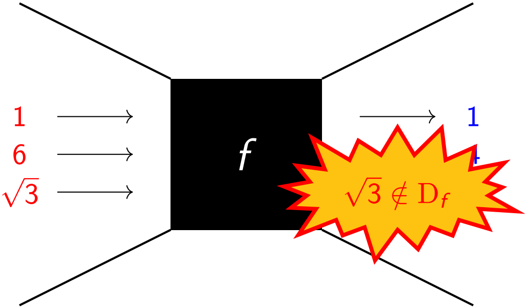

„Dostaň x, vrať počet (kladných) dělitelů čísla x.“

Ještě jiný příklad

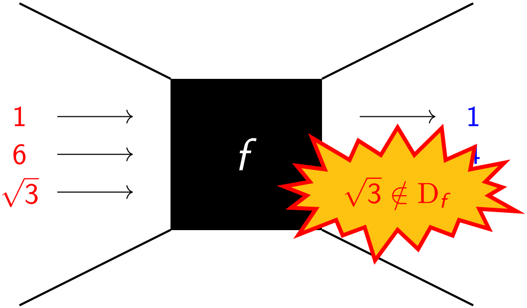

„Dostaň x, vrať počet (kladných) dělitelů čísla x.“

funkce $\approx$ předpis $\approx$ přiřazení $\approx$ proces

Definiční obor & obor hodnot

Definiční obor

Definiční obor & obor hodnot

Definiční obor

... funkce f značíme D_f (příp. $\mathrm{D}(f)$);

Definiční obor & obor hodnot

Definiční obor

… funkce f značíme D_f (příp. $\mathrm{D}(f)$);

= množina těch reálných čísel x, pro která je hodnota $f(x)$ definována.

Definiční obor & obor hodnot

Definiční obor

... funkce f značíme D_f (příp. $\mathrm{D}(f)$);

= množina těch reálných čísel x, pro která je hodnota $f(x)$ definována.

= „co můžeme do f dosadit“.

Definiční obor & obor hodnot

Definiční obor

… funkce f značíme D_f (příp. $\mathrm{D}(f)$);

$=$ množina těch reálných čísel x, pro která je hodnota $f(x)$ definována.

$=$ „co můžeme do f dosadit“.

Obor hodnot

Definiční obor & obor hodnot

Definiční obor

... funkce f značíme D_f (příp. $\mathrm{D}(f)$);

= množina těch reálných čísel x, pro která je hodnota $f(x)$ definována.

= „co můžeme do f dosadit“.

Obor hodnot

... funkce f značíme H_f (příp. $\mathrm{H}(f)$);

Definiční obor & obor hodnot

Definiční obor

. . . funkce f značíme D_f (příp. $\mathrm{D}(f)$);

= množina těch reálných čísel x, pro která je hodnota $f(x)$ definována.

= „co můžeme do f dosadit".

Obor hodnot

. . . funkce f značíme H_f (příp. $\mathrm{H}(f)$);

= množina těch reálných čísel y, pro která existuje aspoň jedno $x \in \mathrm{D}_f$ splňující $y = f(x)$.

Definiční obor & obor hodnot

Definiční obor

… funkce f značíme D_f (příp. $\mathrm{D}(f)$);

= množina těch reálných čísel x, pro která je hodnota $f(x)$ definována.

= „co můžeme do f dosadit".

Obor hodnot

… funkce f značíme H_f (příp. $\mathrm{H}(f)$);

= množina těch reálných čísel y, pro která existuje aspoň jedno $x \in \mathrm{D}_f$ splňující $y = f(x)$.

= „jakých hodnot může f nabývat".

Jak funkci „zadat“?

SŠ učebnice typicky uvádí tyto způsoby:

Jak funkci „zadat“?

SŠ učebnice typicky uvádí tyto způsoby:

- tabulkou,

Jak funkci „zadat“?

SŠ učebnice typicky uvádí tyto způsoby:

- tabulkou,
- grafem,

Jak funkci „zadat“?

SŠ učebnice typicky uvádí tyto způsoby:

- tabulkou,
- grafem,
- funkčním předpisem.

Funkce daná tabulkou

Např. počet pozitivních testů na COVID-19 v ČR v x-tý den počínaje 1. 3. 2020:

Funkce daná tabulkou

Např. počet pozitivních testů na COVID-19 v ČR v x-tý den počínaje 1. 3. 2020:

den	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	...
počet	3	0	2	1	3	11	7	6	6	25	31	22	25	48	109	85	67	110	206	124	159	115	126	185	292	259	377	263	159	184	304	283	...

Funkce daná tabulkou

Např. počet pozitivních testů na COVID-19 v ČR v x-tý den počínaje 1. 3. 2020:

den	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	...
počet	3	0	2	1	3	11	7	6	6	25	31	22	25	48	109	85	67	110	206	124	159	115	126	185	292	259	377	263	159	184	304	283	...

Zřejmě může mít pouze konečný definiční obor a obor hodnot.

Funkce daná grafem

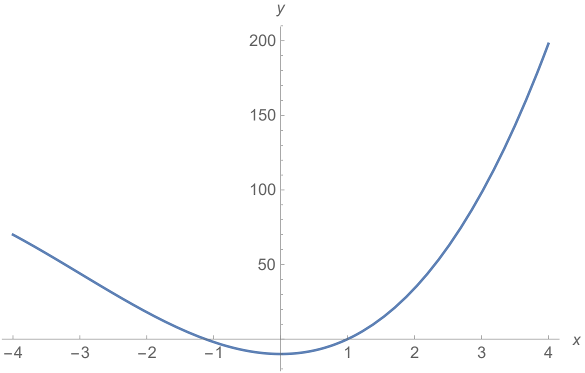

Funkce daná grafem

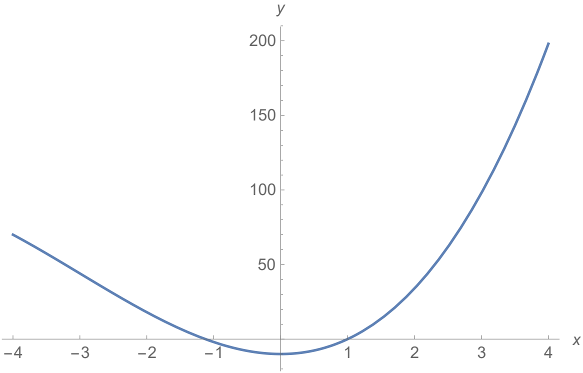

Takto „zadaná“ funkce musí mít *omezený* definiční obor.

Funkce daná grafem II

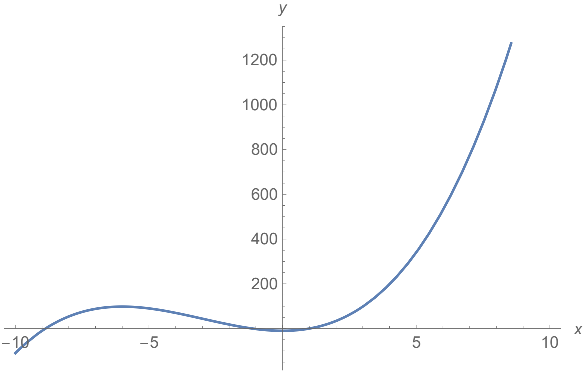

Funkce daná grafem II

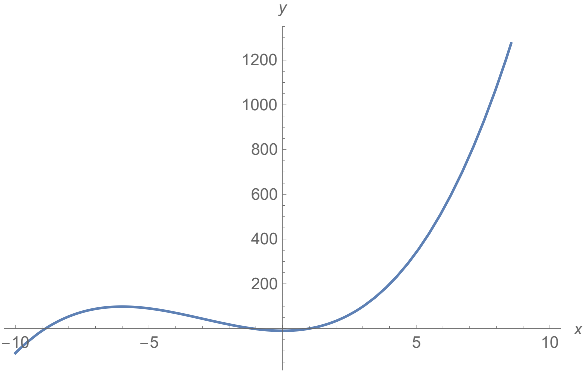

Nezbytně záleží na tom, „kam se díváme“.

Funkce daná grafem II

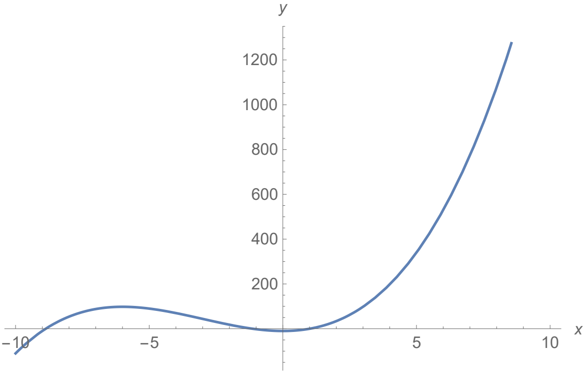

Nezbytně záleží na tom, „kam se díváme“. ($y = x^3 + 9x^2 - 10$)

Funkce daná grafem III

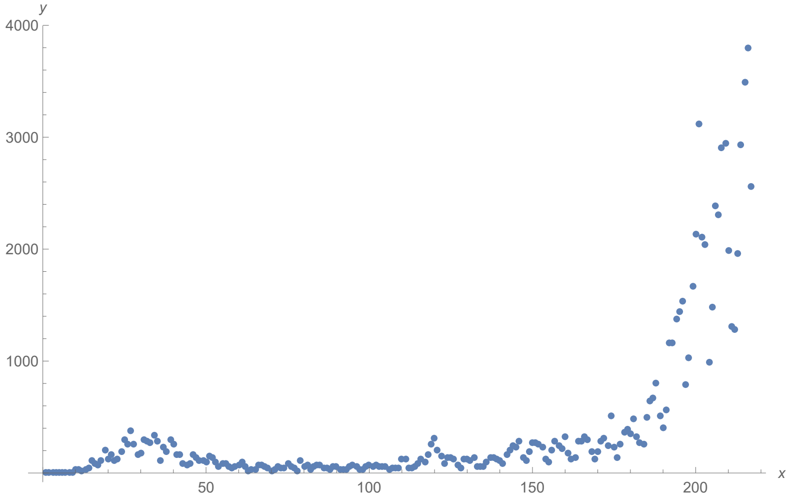

Funkce daná grafem III

Ze stránek Ministerstva zdravotnictví:

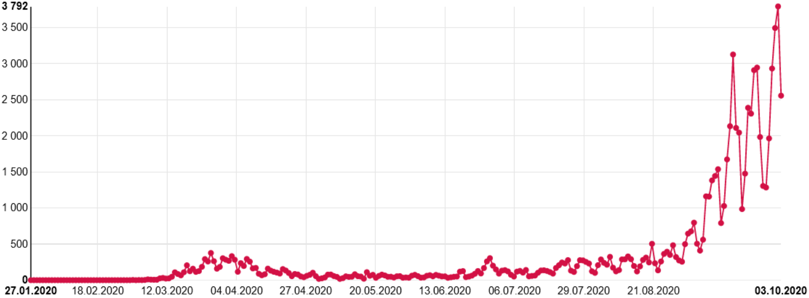

Funkce daná grafem III

Ze stránek Ministerstva zdravotnictví:

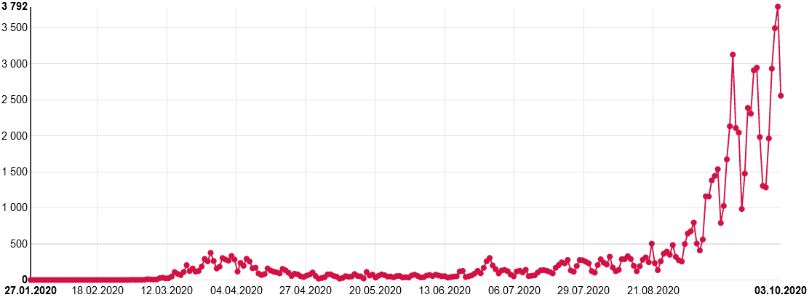

„Spojování bodů" je přehledné, ale nemá matematický význam.

Funkce daná grafem IV

Funkce daná grafem V

Noty jakožto graf funkce:

Funkce daná grafem V

Noty jakožto graf funkce:

Funkce daná předpisem

Například

$$f\colon y = x^3 + 9x^2 - 10, \quad x \in \mathbb{R}$$

Funkce daná předpisem

Například

$$f\colon\, y = \underbrace{x^3 + 9x^2 - 10}_{\text{funkční předpis}}, \quad \underbrace{x \in \mathbb{R}}_{\text{def. obor}}$$

Funkce daná předpisem

Například

$$f\colon\ y = \underbrace{x^3 + 9x^2 - 10}_{\text{funkční předpis}}, \quad \underbrace{x \in \mathbb{R}}_{\text{def. obor}}$$

Nebo stejně dobře tak

$$f(x) = x^3 + 9x^2 - 10, \quad \mathrm{D}_f = \mathbb{R}$$

Funkce daná předpisem

Například

$$f:\, y = \underbrace{x^3 + 9x^2 - 10}_{\text{funkční předpis}}, \quad \underbrace{x \in \mathbb{R}}_{\text{def. obor}}$$

Nebo stejně dobře tak

$$f(x) = x^3 + 9x^2 - 10, \quad \mathrm{D}_f = \mathbb{R}$$

Příklad s menším definičním oborem:

$$f(x) = \sqrt{x}, \quad x \in \langle 0, \infty)$$

Funkce daná předpisem

Například

$$f : y = \underbrace{x^3 + 9x^2 - 10}_{\text{funkční předpis}}, \quad \underbrace{x \in \mathbb{R}}_{\text{def. obor}}$$

Nebo stejně dobře tak

$$f(x) = x^3 + 9x^2 - 10, \quad \mathrm{D}_f = \mathbb{R}$$

Příklad s menším definičním oborem:

$$f(x) = \sqrt{x}, \quad x \in \langle 0, \infty)$$

Pozor:

Definiční obor by *měl být* součástí zadání funkce, ovšem typicky se bere jako definiční obor co největší množina reálných čísel, pro kterou má funkční předpis smysl.

Funkce daná předpisem

Například

$$f:\, y = \underbrace{x^3 + 9x^2 - 10}_{\text{funkční předpis}}, \quad \underbrace{x \in \mathbb{R}}_{\text{def. obor}}$$

Nebo stejně dobře tak

$$f(x) = x^3 + 9x^2 - 10, \quad \mathrm{D}_f = \mathbb{R}$$

Příklad s menším definičním oborem:

$$f(x) = \sqrt{x}, \quad x \in \langle 0, \infty)$$

Pozor:

Definiční obor by *měl být* součástí zadání funkce, ovšem typicky se bere jako definiční obor co největší množina reálných čísel, pro kterou má funkční předpis smysl. Odtud úlohy typu „určete definiční obor funkce“.

⋆ Děsivé funkce

⋆ Děsivé funkce

Ve skutečnosti se „drtivá většina“ reálných funkcí nedá zadat ani jedním z těchto způsobů.

⋆ Děsivé funkce

Ve skutečnosti se „drtivá většina“ reálných funkcí nedá zadat ani jedním z těchto způsobů.
Např.

- Cantorova funkce („Ďáblovo schodiště“)

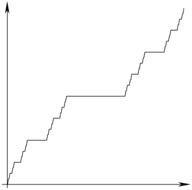

⋆ Děsivé funkce

Ve skutečnosti se „drtivá většina“ reálných funkcí nedá zadat ani jedním z těchto způsobů.
Např.

- Cantorova funkce („Ďáblovo schodiště“)

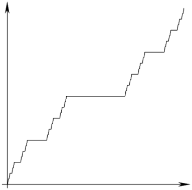

- Funkce, která mezi každými dvěma reálnými čísly nabývá všech reálných čísel